

Azért – írja Molnár Péterné –, mert: „*A Kiskunokhoz* című nyílt levél 1881-ben került napvilágra, az előző időpontokban zajló szülőhely-vitában nem képezett hivatkozási alapot.”

Addig minden fontosabb esemény lezajlott, 1861-ben szoboravatás Kiskörösön, 1878-ban az ún. „szülőház” megvásárlása, 1880-ban felavatják a Petőfi-házat.

Miért került ennyire előtérbe Kiskörös, miért melózték tudósok, írók, költők, politikusok a Kiskunságot, azon belül Szabadszállást vagy Kiskunfélegyházát?

Petőfi Szabadszálláson csúfosan megbukott a választáson, vasvillás parasztok kergették el. Ez belemaródott a kortársak tudatába, és nagy ellenérzés váltott ki a településsel szemben.

A politikai konjunktúra is Kiskörösnek kedvezett, a szervezés, az ügyintézés támogatója Ivánka Imre volt, 1861-től Pest megye tisztségviselője, „...évtizedekig országgyűlési képviselő, az evangélikus egyház világi elnöke, a magyarországi szabadkőműves páholyok nagymestere, belső titkos tanácsos és főrendiházi tag. (...) A közigazgatást Pest megye adta,

a megyei vezetők a maguk ügyének tekintették, hogy Petőfi az ő megyéjükben szülessen, és végleg kimonassék Kiskörös szülőhelyként.”

Bizony, a politika. Hatalmasat bukott Petőfi Sándor politikai gátfutásban, s szülőhelye kijelölésébe is beleszisegett.

Marad tehát a biztos bizonytalanság, akárcsak sírhelye körül. Az üstökös feltűnt az égen, de a kezdet és a vég a legendák ködébe vész.

Nem jól van ez így? Ha a zsenialitás titkát nem ismerjük pontosan, akkor legendásítsunk, akkor higgyük azt, amit nem tudunk, Petőfi ott született, ahová József Attila – nem hétköznapi körülmények között – („a vonatetón hasaltam keresztben”) ment életmentő eledelt szerezni a kiskunsági Pöcze Borbálának – Szabadszálláson.

Ez az olvasói önkény. De Molnár Péterné nem rugaszkodik el ennyire a valóságtól, ő a tények aszszonya, arra kér, arra int, higgyünk a költőnek, higgyünk a szülőföld, Kiskunság szerelmesének, higgyünk – valószínű – Szabadszállás szülőltének.

Hegedűs Imre János

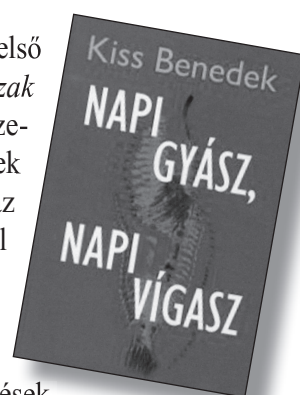
Ecet és szenteltvíz Kiss Benedek: *Napi gyász, napi vigasz*, Széphalom Könyvműhely, 2012.

Az 1943-ban Akasztón született, kétszeres József Attila-díjas Kiss Benedek a Kilencek elnevezésű költőcsoport tagjaként indult 1969-ben. Ekkor jelent meg (hosszas huzavona, engedélyezés-tiltás-újraengedélyezés után) a magát a hivatalos kultúrpolitikai irányvonnallal szemben meghatározó Kilencek bemutatkozó antológiája, az *Elérhetetlen föld*. A könyv megjelenését nagy várakozás előzte meg, s ahogy elhagyta a nyomdát, országos visszhangot váltott ki, viták és támadások keresztüzébe került. A ma már irodalomtörténeti jelentőségű *Elérhetetlen föld* lapjain mutatkozott be verseivel az akkor huszonhat éves Kiss Benedek. Ugyanebben az évben az ugyancsak fiatal költőket felvonultató *Költők egymás közt* címet viselő antológiába is beválogatták verseit, eléjük a bevezető szöveget Juhász Ferenc írta. Rá egy évre, 1970-ben

látott napvilágot az ifjú poéta első önálló kötete, *Gazdátlan évszak* címmel. Az azóta eltelt évtizedekben (a nem sorkönyveknek számító két válogatott és az egyetlen gyűjteményes kötetrel együtt) a költőnek több mint húsz könyve jelent meg. A két József Attila-díj (1979, 1999)

mellett olyan rangos kitüntetésekkel ismerték el munkásságát, mint a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztii keresztje (1994), az Arany János-jutalom (2003), vagy a Balassi Bálint- emlékkard (2003).

Gyerekkönyveket is írt, s ugyancsak jelentős műfordítói munkássága; bolgár költők, köztük Ivan Canev verseit ültette át magyar nyelvre Rózsa Endrével és Utassy Józseffel (a Kilencek két másik, azóta elhunyt tagjával) közösen. *Utak keresztje* címmel adták ki összegyűjtött verseit 2010-ben; a kötet az 1962 és 2009 között született verseit foglalja magába. Aki ezek után azt hiszi, Kiss Benedek kényelmesen hát-



radólt megérdemelt babérjain, ámulva veheti kézbe a (talán nem illetlenség kimondani) hetvenegy éves költő 2012-ben kiadott, újabb verseit tartalmazó kötetét, a *Napi gyász, napi vigaszt*. Honnan ez az erő, ez a nem lankadó kedv, ez a töretlen hit a versírás, a költészet értelmében? Most, amikor más költők oly korán kiégnek, elfásulnak, amikor mintha minden összeesküdött volna a költészet ellen. Most, amikor olyannyira elkél Arany János buzdítása: „Ha későn, ha csonkán, ha senkinek: írjad!” Minden ironia nélkül beszélhetünk öserőről is Kiss Benedekkel kapcsolatban. Olvassuk csak el *Forradás a hüvelykujjon* című versét, amiből megtudjuk, hogy „a varrónő Mariska, a Máriás, / szült egy hatujjú kisdedet.” Ez a kisded: maga a költő. „Nosza, a doktort! Csak meg ne tudják! / Szent fogadalmat tett a bába. / S a doktorbácsi fogta a bicskát, / s benyesett a gyermek hüvelykujjába.” Szép kis doktorbácsi lehetett. De lássuk a folytatást: „Megkeresztelni, hisz oly csenevész! / Nagymama hirtelen az ecetest kapta. / Pofimom szétcsorgott az egész, s / 'Úristen, ez ecet! Szemét kimarja! / De rögtön jött a szentelt víz is, / ami pont ugyanoly üvegben állott, / s ecetmart szememmel azóta is / marónak érzem ez édes világot.” Jellemző jelenet, szinte filmbe illő, egy régi magyar, falusi család életéből. A néphit szerint táltos, aki hat ujjal születik. Rendkívüli képességekkel megáldott-megvert személy. A táltosok a költők ősei. (Állítólag Ady is hat ujjal látta meg a napvilágot.) A mai ember mosolyog ezen, mert a mai ember nem hisz holmi táltosokban, ő a „kristálygyerekekben” hisz. Ebből is látszik, mennyire nem babonás a mai ember.

Kiss Benedek csillagokkal randevúzó költő. Már csak bennük bízunk, mert, ahogy *Barátkozás egy csillaggal* című versében írja: „Annyiszor várunk hiába / erre is, arra is, meg mindenre, / hogy visszaadja a hitünket / a randevúra pontosan megérkező csillag, / hogy van bizonyosság.” A „bizonyosság” áhítása készíti a költőt minden este arra, hogy az ajtó elé kiülve „várja csillagát”, mely szerinte „részt kíván az emberi / egyedülségből.” A csillagok gyakran fel-

bukkannak versei égboltozatán. Az *1943. március 19.* című költeményben is a távoli égitestek jelképezik az állandóságot a történelem viharai közben: „Hadak vonultak, de a csillagok / szilárdan tartották az eget – / megszülettem.” Több versben szól az öregedés, a betegség kínjairól. Megkapó őszinteséggel vall kiszolgáltatottságáról. „Ma már el is esek. / Kapálózom, mint leütött légy, / ha hátára fordul” (*Csikózó éjszaka*). Bajait bölcs belenyugvással viseli, hiszen: „számadásom, leltárom készen, / kinyújtózom a sors kezében...” (*65. születésnapomon*). De van, ami saját állapotánál is jobban foglalkoztatja. „Rágom, rágom az ország gondját” (*Így is lehet*). Egyik legszebb versében Istent így szólítja meg: „Maga körmén és fogán él a vad, / s azt hittem, nemes vad vagyok én is. / De ha magamra nézek, / látok egy csapzott bivalyt, / ki Téged imád mégis” (*Istenimádó csapzott bivaly*). Ez méltó párja Ady istenes verseinek. Kiss Benedekkel – lapozva kötetét – együtt lehet búsulni-örülni. Az élőbeszéd közvetlenségével szól az olvasóhoz. Minden sora: vallomás. Vállalja a pátoszt anélkül, hogy patetikus lenne – ettől megóvja fanyar ironiája –, sok kortárs költővel szemben neki vannak indulatai, tud érzelmes lenni, de sosem érzeleg. Jó példa erre a következő idézet: „Nem hagylak el, / életem, / élet, / míg nyílik a szám, / dicsérem a Földet, / a Földet és annak ostoba és bölcs lakóit, / ostobák és bölcsök között is / jó itt” (*Míg nyílik a szám*). „Egy város – nevezük Budapestnek – kaput tár már az őszi estnek” – indítja *Alkony egy világvárosban* című versét. Ritkán találkozni ma már ehhez hasonló versindítással. És ilyen képekkel: „Tűzfalak meredeznek, / indigói az estnek: / másolják kékbe, ahogy nyugatnak / piro-sában a Nap elballag.” Majd: „Északnyugati szél támad”, s a költőnek eszébe jut „Szegény jó Hajnóczy Péter”, akit szívesen meghívna most „egy liter kádarcára”, mondván, „igyon csak ő is, / ne gondoljon most gázkazánnal, / inkább a ránk omló éjszakával.” Hát ilyen költőnek lenni egy világvárosban – egy világban, ahol alkonyat van.

Barna T. Attila

Látogasson el a Magyar Napló webáruházába, ahol kedvezményes áron vásárolhatja meg kiadványainkat:

Vers • Próza • Dráma • A Magyar Irodalom Zsebkönyvtára • Nyitott Műhely albumsorozat • Mesekönyvek

Németh László irodalomtörténete • Ismeretterjesztő könyvek • Műfordítások • Művészeti albumok

Szociográfia • Irodalomtörténet, tanulmány, esszé • Antológiák ► www.magynaplo.hu